

SAMU HABER

forever
yours

KIRJOITTANUT

TUOMAS NYHOLM

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Tuomas Nyholm & Samu Haber ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2020

Kuvitus/valokuvat: Samu Haberin arkistot

Graafinen suunnittelu: Tiina Palokoski

Etukannen kuva: Janita Autio

Stailaus: Vesa Silver

Meikkaus: Emma Räsänen

Keuruu 2021

ISBN 978-951-1-41531-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

SISÄLLYS

PROLOGI	8
----------------------	---

ENSIMMÄINEN OSA	16
------------------------------	----

1983	17
------------	----

Ensimmäinen askel	23
-------------------------	----

Lonely Scream	36
---------------------	----

Here's To You, Mrs. Robinson.....	42
-----------------------------------	----

Quorum International	51
----------------------------	----

Rockworld International.....	63
------------------------------	----

My Friend Juhis	76
-----------------------	----

Pako Sevillaan	86
----------------------	----

3,4 miljoonaa	97
---------------------	----

TOINEN OSA	112
-------------------------	-----

Pelinappula.....	113
------------------	-----

Sirkushuveja kravattimiehille	118
-------------------------------------	-----

World Domination Plan	123
-----------------------------	-----

1-87	132
------------	-----

Wonderland.....	143
-----------------	-----

Magnusborg	153
------------------	-----

Tears for Fears	167
-----------------------	-----

Crazy Frog	173
------------------	-----

Midem	180
-------------	-----

Juuri kun luulit	192
Tuomio	198
Jätä aina jälki	203
Nathalie	215
Egotrippi	230
Rock am Ring	236
I Can't Stop Loving You	247
Brazil	259
Make It Go Away	269
Sonic kitchen	273
Welcome to my ananas	285
Tilinpäätös	295
Huone 231	299
Jukka numero kaksi	311
Ympyrä sulkeutuu	315

KOLMAS OSA	322
Väärällä taajuudella	323
Eximia cum laude approbatur	332
"In television everything can be solved "	337
Musta Audi A8	347
I WANT YOU OUT	354
Rocky Balboa	368
"Wir Sind fucking Sunrise Avenue"	373
Maununneva Rock City	391
Haluaisitko uuden kotimaan?	400
Terveisiä Albaniasta	412
Liekit	421
Smith & Thell	432
Kesä Berliinissä	438
Hiljaisuus	444

Let Me Go	452
Veljet.....	463
Päätös.....	479
Kokaiini	488
Harkko pakkaseen.....	496
"I never wear leather!"	503
Erdoğan & Haber	511
Minä	515
The End	518

PROLOGI

Näppäilen numeron vapisevin käsin ja nojaan otsani kolkkipuhelimen metallireunaa vasten. Suljen silmäni, painan luurin kiinni korvaan ja kuulen hengitykseni raskaan laahauksen. Sitten linja aukeaa. Äänet katoavat näkymättömään kuiluun ja minua huimaa. Sydän hakkaa rintalastaa vasten. Se etsii samaa kuin minäkin. Ulospääsyä.

Vasta odottaessani puhelun yhdistymistä tajuan, miten sekaisin pääni on eilisestä illasta. En edes tiedä, missä olimme ja mitä teimme, mutta sen muistan, että luonani kävi vieraita. En tuntenut heitä, mutta ymmärsin, keitä miehet edustivat ja miksi he olivat tulleet. Seisoin kapealla sivukadulla selkä seinää vasten ja kuuntelin viestiä, jonka sisältö ei jäänyt epäselväksi.

Jos puhut, lähtee henki.

Kuvat välähtävät silmiini ja paniikki iskee uudelleen. Hikoi-
len. Vapisen. En ole koskaan pelännyt näin paljon – ja silti tiedän, etten vielääkään ole täysin sisäistänyt sitä, miten suurissa vaikeuksissa olen. Kaikki ovat kintereilläni, hyvät ja pahat.

Suoristan ryhtiäni ja rykäisen. Kuulen tutun äänen ja melkein liikutun, mutta samassa tajuan tavoittaneeni vain vastaajan.

”Samu tässä moi. Kuule... Mä olen aika pahassa pulassa.”

Selitän asiani lyhyesti, soperran loppuun sekavia anteeksi- ja syyntöjä ja asetan luurin paikoilleen. Automaatti lokahtaa muutaman kerran, kun kolikkopuhelimen metallinielu imaisee viimeiset rahani. Olen aiemminkin ollut vähissä varoissa, mutta nyt tajuan olevani ensi kertaa absoluuttisesti rahaton. Yhtä lailla olen ollut elämässäni monta kertaa suuntaa vailla, mutta nyt seison lentokentän terminaalissa keskellä aamun ihmispyörrettä enkä kerta kaikkiaan tiedä, lähteäkö oikealle vai vasemmalle. Varmaa on ainoastaan se, että nukuin pommiin ja myöhästyin alkuperäiseltä lennoltani. Näin ollen en saavu Suomeen sovittuun aikaan.

Se tarkoittaa sitä, että olen etsintäkuulutettu.

Juhis haettiin keskellä päivää. Kymmeniä poliiseja. Valeasuja. Viikkojen seuranta ennen kiinniottoa. Interpol-operaatio. Tomi jäi kiinni Portugalissa samanlaisin menoin. Ei mitään näpertelyä – meidät todella haluttiin.

Juhis oli edelleen Valdemoron vankilassa ja odotti siirtoa Suomeen. Tomista en edes tiennyt, minkä maan viranomaisten huostaan hän oli päätynyt.

Silmäni kostuvat, mutta pakotan kyyneleet pysymään piilossa vielä hetken. En voi romahtaa tähän. En keskelle terminaalia. Jossain syvällä sisimmässäni tajuan tilanteen ironian. Samu Haber, kaikkien säätäjien, säveltäjien ja kikkailijoiden suojeluyhdistys – mies, joka selviää mistä tahansa kiipelistä hymyilemällä ja puhumalla, on viimeinkin totuuden edessä. Ei selityksiä. Ei ulospääsyä.

Minulla on 96 kiloa matkatavaraa, tuhannen miehen synnit harteillani ja tasan yksi tupakka taskussa.

Sytytän sen. Vedän savua keuhkoihini ja jostain syystä koen lyhyen kirkkauden hetken. Näen itseni, elämäni, tarkasti ja

selkeästi, ilman häiriötekijöitä. Katselen kokonaisuutta kuin elokuvaa, etäisyyden päästä.

Sulje silmät, Samu. Hengitä hiljaa.

Näinkö tämä päättyy? Ennen kuin mikään ehti edes alkaa.

Säpsähdän hereille. Sydämeni hakkaa ja tunnen jonkun tarttuvan olkapäähäni. Vaistomaisesti ajattelen puolustautuvani, mutta viime hetkellä tajuan olevani vielä puoliksi unessa.

Avaan silmäni ja näen nuoren naisen kasvot.

”Señor Haber? Are you Señor Haber?”

En pysty puhumaan.

”I have tickets for you, Señor Haber.”

Kömmiin ylös makuupaikastani terminaalin penkkirivien välissä ja kiitän naista niin ystävällisesti kuin kykenen. Hän ojentaa liput: Málaga–Madrid–Lontoo–Helsinki. Surkea reitti, mutta mitä siitä. Olen vihdoinkin matkalla kotiin.

Katson matkatavarakasaa, jonka päällä olen nukkunut. Laukuja, kasseja, kitarakotelo. Moninkertaisesti se, mitä mukaan saa ottaa. Olen kuitenkin nukkunut sen verran, että pääni on hiukan selkeämpi. Ja liput kädessäni ovat kuin taivaiden avaimet. Pystyn toimimaan harkitusti. Pystyn olemaan hetken verran melkein oma itseni. Vilkaisen lähtöselvitystiskin suuntaan ja näen, että vuorossa on nuori, viehättävä nainen. Tiedän olevani kamottava ilmestys normaalitilaani verrattuna, mutta tiedän myös, kuka ja mikä olen. Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun ongelma on ratkaistava näin.

Nuori espanjatar hymyilee ujustellen liputtaessaan yksi kerrallaan matkatavaroitani.

Eihän minulla tähän lupaa ole, mutta menköön nyt, Mister Samu.

Tunnelmani nousevat hiukan, kun mietin Suomea. Helsinkiä. Miksi edes lähdin pois? Silloin vuosia sitten se vaikutti hyvältä siirroilta, mutta entä nyt? Mikään elämässäni ei vaikuta

järkevältä. Epäonnistumisia epäonnistumisten perään.

Muut olivat oikeassa. Alusta saakka. Olen häviäjä. Ja siinä on myös syy siihen, miksi lähdin.

Nousen koneeseen ja nukahdan saman tien. Herään Madridissa, kun matkustamo on jo tyhjä.

Portilla matkalipun lukija piippaa oudosti. Kolme kertaa. Eri tavalla kuin muilla matkustajilla. Jo Málagaassa tapahtui samoin. Tajuan, mistä on kysymys. Kun koneen renkaat irtautuvat kiitotiestä, mittaan pulssini: 170.

Myös Lontoossa lukija piippaa kolmesti.

Helsinki–Vantaan lentokentällä vastassa ovat rajavartijat ja kaksi poliisia. Kun minua talutetaan takahuoneeseen, ymmärrän lopullisesti, että aiempi elämäni on ohi. Mitä ikinä seuraavaksi tuleekaan, se on jotakin muuta kuin tähän saakka. Lyhyen kävelymatkan aikana ehdin luvata itselleni paljon asioita ja yhä selvemmin huomaan, että on liian myöhäistä.

Ihmiset tuijottavat minua. Lentokentän virkailijat. Kaikki.

He tietävät saman, minkä minäkin.

”Pysäytä tähän.”

”Mutta – ”

”Pysäytä nyt vain”, sanon terävästi. Liian terävästi. Kadun sävyäni heti, mutta en osaa pyytää anteeksi. Nousen ulos autosta, mumisen jotain hyvästiksi ja kiskon tupakat taskusta.

Tiistai. Marraskuun 13:s. Kello 7.28. Neljä astetta pakkasta. Sisälläni huomattavasti enemmän. Imen savua keuhkoihini ja puhallan kaiken ulos paksuna pilvenä. Sen läpi näen rakennuksen, jossa minua odotetaan. Välissä on enää harmaankellertävä peltoaukea, jonka poikki kulkee tie. Maisema on huurteisen talvinen, mutta ei vielä valkoinen. Jonnekin roudan runteleman sänki-

pellon alle suomalainen maaperä on jäädyttänyt myötätuntonsa. Näky on kuin venäläisestä elokuvasta.

Viikko sitten tanssin Málagaassa kuumassa yökerhossa aamuun saakka. Tuhat desibeliä korvissa, kaunis tyttö vierellä.

Vilkaisen taakse ja näen auton kaartavan pois näköpiiristä. Olen masentunut, tiedän sen, mutta sen verran itsekkunnioitusta minulla on vielä jäljellä, etten aio nöyryyttää itseäni näyttämällä Keskusrikospoliisin tutkijoille saapuneeni paikalle äidin kyydillä.

Matka rakennuksen pääovelle tuntuu loputtoman pitkältä. Jokaisella askeleella mietin, mitä tapahtuisi, jos kääntyisin kannoilani ja pakenisin Suomesta.

”Haber. Tulossa kuulusteluihin.”

Mies nyökkää ja kirjoittaa jotakin koneellaan. Pian paikalle ilmestyy poliisi, joka kutsuu minua nimeltä. Hän ei esittäydy. Viittoo vain luokseen ja painaa hissien tilausnappia.

Odotamme. Kumpikaan ei sano mitään. Käytävä on tyhjä; muita ihmisiä, rikollisia tai viranomaisia, ei näy missään.

Kuulen laitteiston huminan hissikuilussa. Sitten vaimea kihahdus, ja ylöspäin osoittava nuoli syttyy. Ovet aukeavat. Vasta niiden sulkeuduttua takanamme poliisi ottaa katsekontaktin ja noteeraa minut. Hän kallistaa päätään aavistuksen ja sanoo värittömällä äänellä:

”Teit järkevän päätöksen.”

Keskusrikospoliisin päämaja on outo paikka. Rakennus kestää panssarivaunun iskun, mutta sisältä talo on kuin galleria. Seinät, käytävät – täynnä taidetta. Väärennettyä ja aitoa. Varastettua ja löydettyä.

Poliisi johdattaa minut huoneeseen, jossa ei taidetta ole. Pöytä, kolme tuolia. Ei mitään muuta.

Ovi takanani kolahtaa kiinni, ja minä tajuan pelin alkaneen. Pelottaa niin helvetisti, että kädet tärisyvät. Tungen niitä tasakuihini ja kainaloihini, mutta jokaisessa paikassa raajat tuntuvat

luonnottomilta ja ennen kaikkea siltä, että ne väistämättä paljastavat pakokauhuni mittasuhteet. Huoneessa ei ole peiliä, jonka takana etsivät seisovat kahvikuppi kourassaan, mutta katonrajassa on kamera.

Minun pitäisi ottaa mahdollisimman neutraali asento – kyynärvarret pöytää vasten, kädet ja sormet yhteen tiukaksi ristiksi ja pää sen verran painuksiin, ettei ilmeitä voi erottaa. Ja sitten vain liikkumatta niin kauan, kunnes joku tulee sisään. Mutta en pysty siihen. Tajuan olevani poliiseille täydellinen paisti.

Itsekunnioitukseni romahtaa uusiin pohjalukemiin. Minä mokaan tämänkin. Olen täysi pelle. Ja kun kaikki aikanaan on ohi, minut tapetaan.

Heti alussa olin ilmoittanut poliisille, että olen valmis yhteistyöhön. Halusin selvittää omat asiani pohjamutia myöten, mutta ystäviäni en aikonut polttaa. Ja siinä juuri oli ongelma.

En tiedä, kauanko kärvistelen tuolissa, kunnes ovi takanani aukeaa. Sisään astuu kaksi miestä. Molemmilla on tumma puku yllään. Toinen miehistä esittäytyy komisario Laineeksi. Toisen nimi on Harjunpää.

Harjunpää. Kaikista mahdollisista nimistä. Naurahtaisin, jos uskaltaisin.

”No niin, Haber”, Laine aloittaa melko inhimillisellä äänellä. Harjunpää komppaa tuhahtamalla:

”Hölmöläisten hommaa oli teidän touhunne”, hän sanoo eikä yritä tarjoilla myötätuntoa.

Silkkaa taktiikkaa. Ensimmäisestä sekunnista alkaen.

”Tiesitkö, mitä yritys tekee asiakkailleen?”

”No en, mutta jossain vaiheessa aloin epäillä – ”

”Epäilit? Ja jatkoit silti töitä?”

”Kyllä...”

”Mitä epäilit? Missä vaiheessa se alkoi?”

”En muista tarkalleen – ”

”Olitko silloin tavannut jo tämän miehen?”

Katson kuvaa enkä ole varma, mitä sanoisin.

”Entä tämä? Koska tapasit hänet?”

En ole ikinä nähnytkään koko tyyppiä. En kuitenkaan ehdi sanoa mitään, ennen kuin pöydälle mätkähtää uusi kuva.

”Entä tämä?”

Vaarallinen. Hänestä en aio puhua sanaakaan, kävi miten kävi.

Poliisit tietenkin tietävät jo kaiken. Hakevat ainoastaan vahvistuksia ja mahdollista lisänäyttöä. Ja yhä voimakkaampaa yliotetta minusta.

”Olitteko Sevillassa tämän miehen kanssa lokakuussa? Keitä muita teitä oli sillä reissulla?”

”En muista noin tarkasti. Nämä kuvat ovat vaikeita – ”

”Okei. Antaa sitten olla. Otetaan koko homma alusta.”

Kuvat pois pöydältä. Harjunpää pudistaa päätään kiukkuisen turhautuneena. Laine katsoo minua tunteettomasti.

”Miten Anna voi? Kuinka hänen opintonsa ovat lähteneet sujumaan?”

Se on ensimmäinen pommi. Miten hitossa he voivat tietää Annasta? Eivät kai he yritä liittää häntä tähän asiaan?

Kuulustelut etenevät, ja uusia moukariniskuja tulee milloin minkäkin kulman takaa. Jo ensimmäisen päivän aikana he tekevät selväksi, että tietävät elämästäni kaiken. Välillä he vetävät pehmeää linjaa, rupattelevat ja kertovat juttuja. Eräänä aamuna Laine tarjoilee vaimonsa leipomia porkkanakakkuja. Ja seuraavassa hetkessä eteeni rävähtää taas kasa papereita, kuvia ja dokumentteja, jotka pakottavat minut varpailleni.

Päivät kuluvat. Aamulla seitsemältä panssariovista sisään, illalla viiden jälkeen ulos. Välillä armotonta hiillostusta, välillä jutellaan niitä näitä meikäläisen elämästä. Toistelen koko ajan mielessäni ohjenuoraa: niin lyhyesti kuin mahdollista, älä vastaa mihinkään, mitä ei kysytä. Mutta eihän se riitä. Olen aivan liian kokematon ja poliisit aivan liian ammattitaitoisia. Lisäksi

heidän tietonsa osoittautuvat käsittämättömän perusteellisiksi. Päivä päivältä Laine ja Harjunpää etenevät asiassaan. Tasaisesti ja harkituin liikkein, kerros kerrokselta. Ja koko ajan he tekevät yhä uusin tavoin selväksi, ettei peippailussa ja taktikoinnissa ollut järkeä. He soittavat minulle nauhoja: puheluita, keskusteluja, tapaamisia. Näyttävät valokuvia, läheltä ja kaukaa. Asiakirjoja. Osa on todella kuumottavaa kamaa ja niin syvältä operaat-ion ytimestä, etten voi kuin hämmästellä, miten ja mistä poliisit olivat kyenneet saamaan aineiston haltuunsa. Hikoilen mone-na päivänä paitani läpimäräksi yrittäessäni selvitä valehtelematta. Toisaalta tiedän, millainen kohtalo vasikoita odotti. Olen joka ilta aivan kuitti, kun pääsen kotiin, vaikka pahin on vasta edessä.

Ja eräänä aamuna eteeni isketään viimein valokuva, jonka näkemistä olen pelännyt kaikkein eniten.

ENSIMMÄINEN
OSA

Puristan Sannan kättä tiukasti lapasen läpi ja yritän pitää ryhtini suorassa. Minun täytyy näyttää vahvalta, mutta ennen kaikkea otteen pitää tuntua voimakkaalta. On kylmä ja me molemmat tärisemme, mutta jos käteni pysyy riittävän vakaana, Sanna tietää siitä, että kaikki on kunnossa.

Pyörteinen tuuli piiskaa kuivaa pakkaslunta kasvoillemme. Seisomme samassa paikassa kuin joka toinen viikko, espoolaisen marketin parkkipaikalla, ja odotamme. Toisessa kädessä minulla on Sanna, toisessa jääkiekkomaila, ja olkapäällä äidin pakkaama viikonloppureppu. Vieressäni jään ja lumen peittämällä asfaltilla on jääkiekkokassi täynnä varusteita. Se on suurempi kuin minä.

Sanna on viiden. Hän ei sano mitään. En tiedä, onko se hyvä vai huono merkki, mutta varmuuden vuoksi puristan siskon kättä vähän vielä lujempaa. Samu on tässä. Kaikki menee ihan hyvin, vaikka nyt on vähän kylmä.

Erosta on vasta muutamia kuukausia. Isä ja äiti eivät halua kovin mielellään nähdä toisiaan.

Tuuli puhaltaa.

Täytyy vain odottaa vielä hetki.

Olen seitsemän, enkä ymmärrä asioista paljonkaan, mutta sen tiedän, että minulla on nyt vastuu Sannasta. Hän on pelkkä taa-pero rinnallani. Sisko ei vielä edes pelaa missään urheilujoukkueessa, toisin kuin minä. Olen Karakallion Pallon puolustaja.

Käyn koulua Viherlaakson ala-asteella. Osaan lukea ja kirjoittaa. Minun on osattava myös huolehtia siskostani.

Kun isä ja äiti erosivat, meistä tuli erottamattomat Sannan kanssa. Kaikki aiemmat kinat ja kiistelyt jäivät historiaan. Tai ainakin niin ajattelin – ja minähän ne tilanteet aina kärjistin. Olin perheen esikoinen ja vanhempien lellikki. Kun Sanna syntyi, halusin edelleen kaiken huomion. Kaikilta. Tein parhaani, jotta olisi saanut sen.

Olin kaksivuotias ja Sanna nolla vuotta, kun kysyin äidiltä, voisimmeko me yhdessä potkia siskoa päähän.

Sanna on liian nuori puhuakseen tunteistaan, mutta minä tiedän omani. Vanhempien ero tuntuu vaikealta. Yhtäkkiä niin moni asia on auki. Melkein kaikki asiat. Kuka tämänkin hoitaa? Kuka tuosta vastaa? Kuka tekee, kuka hakee, kuka päättää?

Suurin huoli minulla on kuitenkin isästä. Hän on diplomi-insinööri, saksalais-suomalaista syntyperää, eikä sellainen mies rönstyile tunne-elämäänsä ulospäin. Mutta olin aistinut jo pieneenä poikana, että pinnan alla on herkkä ihminen.

Eron jälkeen kyselin usein äidiltä, miten isällä menee. Harva se päivä aprikoin, pitäisikö meidän tehdä kolmisin ruokaa hänelle vietäväksi. Samalla voisimme varmistaa, että siellä on kaikki hyvin.

Isän poistuminen kotoa tarkoitti sitäkin, että enää ei ollut miestä talossa. Se ahdisti minua valtavasti, mutta en uskaltanut enkä osannut sanoa sitä ääneen. Kaikki hommat, jotka isä oli tehnyt, jonkunhan ne oli hoidettava siitä eteenpäinkin. Äiti, minä ja Sanna – oli selvää, kenelle vastuut nyt lankesivat. Koko ajan oli oltava hereillä, sillä milloin tahansa saattoi ilmaantua mitä tahansa.

Kai se oli inhimillistä. Varsinkin luonteeni huomioon ottaen. Tuskin olin ainoa lapsi, joka on vastaavassa tilanteessa kokenut samoin. Lisäksi olin pikku nassikasta saakka katsellut vierestä, kuinka isä ja vaari rakensivat, korjasivat ja tekivät asioita. He

pystyttivät tyhjistä taloja ja mökkejä. Panivat mitä tahansa kuntoon. Aina oli jotakin tekeillä, ja aina tuli valmista. Isän koulutustausta ohjasi toimintaa tiettyyn suuntaan, ja siksi kai pistorasioista tuli minulle niin suuri asia.

En koskaan unohda niitä. Ne symboloivat kaikkea sitä, mitä fajja osasi – kerrassaan ihmeellisiä juttuja. Muistan hyvin, miten isä oli jo kauan sitten varoittanut lamppua viritellessään, että nyt ei saa koskea tuonne, siellä on sähköä ja sieltä voi tulla pahaa jälkeä.

Jos käy jotakin, isi menee rikki, hän sanoi.

Tajusin, että sähkö on tosi tärkeää, mutta sen kanssa pitää olla varovainen. En halunnut, että isi menee rikki.

Ja sitten isi oli poissa. Eräänä iltapäivänä löysin itseni yksin kotoa katselemasta sähköpistoketta ruuvimeisseli kädessä ja miettimästä, että tuota muovikotelon kehystämää hengenvaarallista laitetta minun täytyi kohta alkaa korjata. Minun oli pakko osata tämä homma, jotta äidillä ja siskolla olisivat asiat hyvin.

Erosta oli kulunut jo jonkin aikaa ja tilanne oli monessa suhteessa tasaantunut, mutta ei minun sisälläni. Yhtenä iltana viimein käperryin äidin syliin ja aloin itkeä:

Minä en osaa miesten töitä, äiti. En osaa sähkötöpselitä. En tiedä, mitä niille tehdään. En osaa korjata asioita. En pysty tekemään niitä juttuja, jotka isä aina teki meille. Olen vasta kahdeksan.

Silloin en sitä ymmärtänyt, mutta nyt näen selkeästi, miksi reagoin noin ja mistä olin mallini maailmaan oppinut. Fajjalla oli hommat hallussa. Hän tiesi aina, mitä piti tehdä ja mikä oli seuraava projekti. Minulle oli selvää, että hän on keskivertoa älykkäämpi mies. Muistan hyvin, kuinka hän vuosia myöhemmin opetti minua lukion matematiikassa kirjoituksia varten. Laskutehtävät olivat hänelle niin naurettavan yksinkertaisia, että minua melkein hävetti oma rajallisuuteni.

Eroon saakka elimme ihan tavallista elämää. Faija oli valtiolla hommissa, työaika kahdeksasta neljään. Mutsi oli käynyt kaupakorkeakoulun melkein loppuun saakka ja päätenyt sen jälkeen pyörittämään Työväline-nimisen maahantuontifirman asioita. Muistan paikasta vain sen, että siellä oli joku mies kuollut, kun hänen päänsä oli jäänyt traktorin alle. Se oli minusta aivan sekopäisen hurjaa. Mutsin duunissa kuolee jengiä.

Perheemme ei ollut kovin suuri. Äiti, mummo sekä vaari toiselta puolelta ja isän suvusta hajanaisesti Habereita: yksi setä ja isovanhemmat. Rakennushommista huolimatta vaari oli ihan toista maata kuin faija. Matematiikka ei kiinnostanut häntä pätäkän vertaa, mutta vaari oli musikaalinen. Hän soitti haitaria, lajitteli koko ikänsä työkseen postia, teki lauluja ja ryypiskeli pikkuisen. Sen ajan Olavi Virta -tyyppinen persoona. Vaarilla oli aina hyvät läpät. Jekkuilijatyyppe, joka muun muassa tuli aikoinaan toiseksi Miss Punkaharju -kilpailuissa.

Turvallinen hahmo. Sellaisena minä hänet muistan. Samastuin vaariin voimakkaasti ja eri tavalla kuin isään. Vaarin ansiosta meillä aina laulettiin tai häslättiin jotakin. Muutaman kaverini vanhemmat eivät kovin mielellään antaneet lastensa tulla automme kyytiin, koska Haberien kiese heilui aina kahdella ajo-kaistalla. Radio oli täysillä ja kaikki hoilasivat kuorossa milloin mitäkin biisiä. Ei siinä ollut aikaa tarkkailla kaistaviivoja.

Noihin aikoihin musiikki ei kuitenkaan ollut minulle keskeinen asia elämässä. Ylivoimainen ykkösjuttu oli urheilu. Lätkää ja futista – varsinkin lätkää. Halusin pienestä saakka pelata kiekkoa ja tavoitella jotakin suurempaa sitä kautta.

Unelman täsmällinen sisältö oli epäselvä, mutta aloitin menestyksen etsimisen Karakallion Pallossa vuonna 1983. Opettelin ensin nojaamaan mailaan ja sitten vähitellen myös luistelemaan. Ulkojäällä, pipo kypärästä ulos tursuten ja paksut kalsarikerastot varusteiden alla hiertäen. Teknisten alusasujen vallankumoukseen oli vielä vuosikymmeniä aikaa.

Lätkässä oli mukavaa sekin, että siitä tuli yhteinen juttu minulle ja äidille. Minä pääsin pelaamaan ja äiti sai eron jälkeen tekemistä itselleen. Välillä hän oli joukkueenjohtaja ja rahastonhoitaja tai jokin vastaava. Minä puolestani sain kiekkojengistä uuden kaveripiirin. Ja koulussa astetta siistimmän tyyppin maineen: muiden mielestä oli kova juttu, jos pelasit lätkää.

Minä pelasin. Paljon. Oikeastaan en tehnyt mitään muuta. Koulusta joka päivä suoraan kentälle, jossain välissä jotakin ruokaa suuhun jossakin, ja sitten takaisin. Niin pitkään pelattiin, kun kentällä oli valot päällä. Kun ne sammuiivat, istuttiin vähän aikaa hangessa, odotettiin silmien tottuvan pimeään, ja sitten jatkettiin. Jos mikään muu ei erottunut ympäristöstä, pelasimme keltaisella tennispallolla. Mitä uudempi ja puhtaampi pallo, sen paremmin peliväline näkyi.

Elämäni parasta sisältöä olivat pelireissut joukkueen kanssa. Enkä nyt tarkoita Suomen halki linja-autolla tehtyjä matkoja, vaan ihan sitä tavallisista tavallisinta vieraspeliä EPS:ää vastaan Espoonlahdessa. Muutaman kilometrin mittaiset siirtymätaipaleet suoritettiin kimpakyydeillä vanhempien autoilla eli ei se mitään retkikuntien kulta-aikaa ollut, mutta silti niissä päivissä oli selittämätöntä taikaa. Pukukoppina toimi lämmittämätön työmaaparakki kentän laidalla, mutta tunnelma sen sisäpuolella oli mieletön. Ajatus siitä, että olemme nyt *vieraspelireissulla*, kuohutti meikäläisen pientä sisikuntaa.

Myös itse otteluiden dynamiikka vaikutti minuun voimakkaasti. En tiennyt, miten muut asiaan suhtautuivat, mutta oletin totta kai, että samalla mieltähuumaavalla vakavuudella. Kaikkein hurjin oli aina se hetki, kun marssimme kohti kaukaloa ennen pelin alkua. *Kohta se alkaa. Suuri Taistelu.* Voittaminen ja häviäminen. Koko urheilun tunneskaala ahdettuina pienen pojan sisälle.

Pelipäivän paineet kestin, mutta jäähyt olivat minulle kova pala käsiteltäväksi.

Muistan yhä ottelun, jota mummo oli saapunut paikalle katsomaan. Se oli hänen ensimmäinen kertansa meidän matsissamme. Vastaan asettui EPS. Paikallisklassikko. Isot panokset.

Peli alkoi normaaleissa merkeissä, mutta sitten se tapahtui.

Olin ainoana puolustamassa, kun vastustaja pääsi kahdella yhtä vastaan -hyökkäykseen. Jotenkin minä horjahdin siinä hötäkässä, luistimeni nousi jäätstä, ja toinen vastustajista kaatui. Tilanne oli silkka vahinko, mutta se ei estänyt tuomaria antamasta rangaistusta.

Liu'uin jäähypenkille kärsimään tuomiotani, ja muistan yhä, miltä minusta tuntui. Kaikki nuo katsojat, joita siis oli arviolta kahdeksantoista, ja heidän joukossaan minun mummoni. Ensimmäisessä kiekkopelissään. Ja Samu-poika istuu jäähyllä.

Nökötin kylmällä puupenkillä pää painuksissa ja niiskutin kylpäpäni sisällä silmät kosteina. Niin paljon minua hävetti.

Tein myöhemmin samassa ottelussa hienon maalin, mutta sekään ei helpottanut oloani. Mikään ei poistanut sitä tosiseikkaa, että olin ottanut jäähyn mummon silmien alla. Sen saman mummon, joka aina oli korostanut, että pahaa ei saa tehdä ja kunnon poika täytyy olla.

Muutaman vuoden kuluttua vaikeudet lisääntyivät. Olimme varttuneet jo ihan oikeiksi jääkiekkojunioreiksi, ja katsomoihin alkoi ilmestyä kavereita. Ja ringettetyttöjä. Ja muita tyttöjä.

Olin kiihdyksissä. Mielikuvitukseni oli aina toiminut vähintäänkin moitteetta, eikä minulle tuottanut vaikeuksia kuvitella Essiä ja Teaa katsomoon odottamaan Samua, joka vielä kökötti pukukopissa kuuntelemassa valmentajan ohjeita. Tai muut kuuntelivat. Minä mietin Essiä ja Teaa. Ja Tumppia. Sekin oli siellä tänään. Hemmetin Tumppi. Niin cool tyyppi. En millään haluaisi mokata hänen edessään.

Muistan monta ottelua, kun tuomari oli juuri pudottamassa kiekkoa jäähän pelin alussa ja minä seisoin vielä siniviivalla vilkuilemassa kuumeisesti, keitä kaikkia tuttuja katsomossa tänään oli.

ENSIMMÄINEN ASKEL

On pimeää. En näe mitään, mutta haistan sen huoneen toiselle puolelle saakka. Tuoksu on tuttu. Olen tuntenut sen niin kauan kuin muistan, mutta nyt kyse ei ole isän työstä. Tämä sähkö tuoksuu erilaiselle. Paksua. Läpitunkevaa. Voimakkaampaa. Ja tällä kertaa tiedän, että sitä voi hallita.

Hamuan kättäni kohti yövaloa. Olen vieraassa talossa, joten en löydä heti katkaisijaa. Kun löydän, kuuluu vain hiljainen naks, ja yhtäkkiä näen valkoisen kaunokirjaillun tekstin keskellä mustan laatikon etupaneelia.

Marshall.

Ja sen vieressä lepää mustavalkoinen Charvel. Klassikko.

Jos joku koskettaisi nyt minua, hän saisi sähköiskun. En ole koskaan ollut näin hullaantunut mistään. Kun Mikko – siis hyvä ystäväni Mikko, joka oli vuotta aiemmin muuttanut Jyväskylään ja jonka luo olin vihdoinkin päässyt vierailulle – antoi minun päivällä ensin koskettaa kitaraa ja sitten kokeilla sitä, pääni meinasi räjähtää. Jokainen, joka on joskus kokenut saman, tietää tunteen täsmälleen. Ei mikään kymmenvuotiaan pikkupojan ohimenevä mielenmyrsky uusien Lego-palikoiden kanssa jouluaattona, vaan todellinen alkuräjähdyks.

En ollut tajunnut sanaakaan Mikon puheesta, kun hän oli päivällä esitellyt kitaraa ja kertonut efekteistä, joita sillä saattoi tehdä. Minä vain seisoin Charvel kaulassa nahkaremmistä roikkuen

ja katselin vuoroin Marshallin vähintään viisimetristä äänentoistokaappia ja vuoroin itse instrumenttia.

Se oli menoa. Jokainen lohko aivoissani kääntyi uuteen asentoon, mutta ennen kaikkea sydämeni oli liekeissä. Olin aina tykännyt musiikista, mutta mitään soittamiseen liittyvää en ollut koskaan ajatellutkaan. Ja voi jeesus niitä soundeja. En osannut soinnun sointua, mutta mihin kieleen ikinä koskinkin, se toimiti suoniini jotakin ihan uuden veriryhmän tavaraa. Päässäni pyöri yksi ainoa lause: Jumalauta NYT lähtee!

Pitkän päivän jälkeen makasin Mikon perheen vierassängyllä Jyväskylän Halssilanmäellä ja haistelin pimeän läpi elementtien tuoksua. Miljoonan muun mielikuvan joukossa poukkoili ajatus siitä, mitä tytöt Mikon koulussa ajattelivat. Jätkällä on sähkökitara ja hän on Helsingistä kotoisin. Miten kovaa valuuttaa Mikko olikaan. Täytyi olla. Kaupungin kovin sälli aivan varmasti – jossain hemmetin Jyväskylässä. Kuka täällä muka pystyisi parempaan? Olin aika kateellinen.

Kun pääsin kotiin, esittelin äidille saman tien ajatuksen sähkökitarasta. Että sellainen pitäisi nyt saada. Olisi ihan ehdotonta. Mutta arsenaalini oli kapea ja tiedot ohuet – en pystynyt sanomaan edes sitä, mistä kitaroita voisi ostaa enkä osannut järkiperustella himoani. Sillä mitenpä pieni miehenalku kykenisi kuvailemaan sielussaan viikonvaihteessa tapahtuneita muutoksia, joiden aikana jokainen sisäinen mannerlaatta oli vaihtanut paikkaa kitarailmestyksen kuumassa valokeilassa.

Yritin kuitenkin parhaani. Ja kuinka ollakaan – joskus elämä yllättää. Joskus mutsikin yllättää.

Kävi nimittäin ilmi, että äidillä oli ollut nuoruudessaan kaveri. Totta kai monta kaveria, mutta tässä yhteydessä kyse oli Ollista. Tarkemmin sanottuna Olli ”Quickhand” Ojalasta. Rautalankakitaristista, joka asui nykyään Mankkaalla.

Mennäänpä kuule Samu käymään Ollilla. Siellä on kitaroita.

No mennäänpä kuule äiti vaikka kävellen, kunhan lähdetään heti.

Menimme autolla. Kuuntelin koko matkan äidin juttuja nuoruudesta, ja kun pääsimme perille, mutsi vajosi jonnekin sumuiisiin nuoruusaikoihinsa. Niihin vuosiin, joina Olli soitti hänelle Shadowsia ja leivänpaahdin kuului maailman teknologisiin ihmetuotteisiin.

Kun Olli avasi autotallinsa oven, se oli Jyväskylä all over again, mutta noin kilolla amfetamiinia terästettyä.

Seinillä roikkui 1960-luvun Stratocastereita. Oli kaiuttimia. Vahvistimia. Rummut. Lavavaloja. Jos Mikon kämpillä oli haisut Marshallista leijaillut sähkön tuoksu, täällä haisi rock'n'roll ja kansainvälinen showbisnes.

Ojalan isäntä oli suht mehuissaan, kun pääsi vähän näyttämään nuorelle kundille. Ja hänen äidilleen, joka joskus oli ollut kulmakunnan vetävin mimmi.

Olli nappasi puolihuolimattomasti yhden Straton käsiinsä, iski piuhan kiinni vahvistimeen, pani mikin pystyyn ja alkoi tykittää. Veti biisin ja soitti vähän sooloa kylkeen.

Sankaripörssini meni uusiksi. Kärkeen nousi Olli ”Quickhand” Ojala Mankkaalta.

Ilta päättyi kaupantekoon. Olisin lähtenyt siitä paikasta ilman kitaraa ja vahvistinta vain ruumisautossa. Äiti onneksi ymmärsi tämän, ja rautalankapäissään hän neuvotteli minulle Ollilta edulliseen hintaan Rolandin 30-wattisen vahvistimen, jossa oli särö ja kaiku. Kitaravaihtoehtoja oli muutamia, mutta jostain syystä päädyin hiukan normaalia pienempään malliin, Qwest-sähkökitaraan. Se oli hyvä instrumentti, mutta väärin perustein tehty valinta kostautui myöhemmin.

Kitaran soittaminen oli juuri niin mahtavaa kuin olin toivonut. En tietenkään osannut vielä yhtään mitään, mutta toisaalta: huoneeni äidin luona sijaitsi vintillä, joten ympäristössä oli ainut-

laatuista tunnelmaa. Mikä tahansa soittimesta ulos saatu ääni kuulosti korvissani upealta siinä herkkäviritteisessä miljöössä.

Opettelin mahdollisimman nopeasti muutaman särösointukaavan ja kutsuin kiekkokavereita kylään. Saku, Ville ja Mika. Joukkueemme kapteeni, varakapteeni ja paras maalintekijä. Tärkeimmät pelimiehet. Varsinkin Saku, joka oli kymppin oppilas ja läpikotaisin täydellinen ihminen, jonka perässä kaikki mimmit juoksivat.

Vastaanotto oli tasan sitä, mitä sen pitikin olla. Haavit aukeivat. Silmät teevatien kokoluokassa. Jätkien valkuaiset hohtivat vinttikamarin hämärässä kuin pyrstötähdet.

Oot kova tekijä, Haber.

Elin vielä lapsen maailmassa, mutten silti koskaan unohda noita hetkiä ullakollani. Minä, kitara ja pari helppoa sointukulkua. Enempää ei tarvittu. Sillä hetkellä olin sankari. Ilmeet kavereiden kasvoilla olivat ensimmäisiä musiikillisiä onnistumisiani.

Tuosta illasta kaikki alkoi, mutta samoihin aikoihin koettiin toinenkin vavahduttava hetki nuoren pojan elämässä.

Elettiin siis neljännen luokan syksyä, vuotta 1986. Olin kymmenen, ja tytöt olivat alkaneet vähitellen kiinnostaa. Luokallamme olikin eräs erityinen sellainen. Minna. Varsin suosittu. Käytännössä kaikki pojat olivat ihastuneita häneen.

Kerran Minna pyysi minua luokseen katsomaan nauhalta jotakin ruotsalaista yhtyettä, jota oli soitettu edellisenä iltana *Hittimittari*-musiikkiohjelmassa. Paikalle oli kutsuttu muitakin, joten olosuhteet eivät olleet ihanteelliset, mutta minä pääsin sohvalle Minnan viereen istumaan. Hänen siskonsa Jonna pani VHS-kasetin pesään ja painoi kaukosäätimestä play.

Ensimmäiseksi tuli Europan *Final Countdown*. Todennäköisesti tämä oli se bändi, jota olin saapunut katsomaan. Television ruudulla heiluvilla jätkillä tuntui olevan meno päällä, mutta olin inspiroituneempi Minnasta ja hänen ihanista hiuksistaan.

Seuraavaksi esiintyi joku suomalainen artisti.

Kolmas biisi oli Bon Jovin *You Give Love a Bad Name*.

Kaikki ympärilläni katosi. Minna mukaan lukien. Tuijotin Bon Jovia hypnotisoituneena:

Noin se tehdään. *Tuo on se juttu*.

Biisi oli loistava. Bändi oli loistava. He soittivat erinomaisesti ja esiintyivät vähintään yhtä laadukkaasti. Eivät välttämättä maailman rock-uskottavimpia tyyppejä, mutta heillä oli hauskaa. Katsokaa se video. Kaikki nauravat. Kaikki sekoilevat. Kaikki ovat nuoria, kauniita, pörrötukkaisia tiukkapöksyjä matkalla maailman katolle. Se oli huikeaa.

Siitä hetkestä eteenpäin *Hittimittarissa* nähty *You Give Love a Bad Namen* video on ollut ohjenuorani. Noin minä sen vielä jonakin päivänä teen.

Seuraava askel olivat soittotunnit. Tässä vaiheessa Qwest-kitarani tavanomaista pienempi koko tuntui vielä vahvuudelta: minulla eli äidillä ei ollut varaa kitarakoteloon, joten jouduin kuljettamaan instrumenttia kaupungin halki siten, että runko oli takkini sisällä ja kaula Seston kirkkaankeltaisessa muovikassissa.

Ensin bussilla numero 248 Viherlaaksosta Helsingin keskustaan. Siitä metrolla Sörnäisiin ja Pengerkadulle. Siellä sijaitsi Ilkka Rantamäen vastaanotto. Elämä 1980-luvun helsinkiläisissä kantakortteleissa oli kuin toiselta planeetalta verrattuna espoolaiseen lähiöarkeen. Minua jopa vähän pelotti Rantamäen luona. Kahdestaan, tuntemattoman ihmisen kodissa. Outoja tuoksuja, outoja huonekaluja. Kaiken lisäksi rakennuksen katutasossa oli seksikauppa, mikä vain lisäsi epävarmuutta: mitä seksikaupoissa edes myydään? Ja tällaisessa ympäristössä minun pitäisi uskaltaa soittaa kitaraa?

Ensimmäinen sessiomme aloitettiin keittiössä. En tiedä miksi. Pikkuhiljaa siitä sitten siirryttiin olohuoneeseen. Kämpä oli boheemi kokonaisuus, vaaleat laualattiat ja vähän sotkuinen meininki, mutta itse Rantamäkeen verrattuna maltillinen. Mestari